

mortem. Sed etiam isti prudentiori remedio revirescunt, non excusando, sed accusando commissa. Neque enim fugiunt Deum, nec sterilibus verbis tanquam sylvis se (1) operiunt, sed fructuosis lacrymis aperiunt quod fecerunt, objicientes sibi ipsi crimina sua. Criminaturum inimicum præveniando superant, non negando. Deus enim misericors mavult, interpellante (2) Christo, liberare confessos, quam, oppugnante diabolo, punire convictos (3). Audiunt enim et faciunt quod Propheta dixit: « Confitemini Domino, quoniam bonus est ¹. » Ad hoc quippe pertimescunt homines judici homini confiteri, quia ibi confessionem damnatio consequetur; apud bonitatem autem Dei, ubi occultando negari nihil potest, totum potest confitendo purgari. Insiste in eis apud eum qui habitat in te, ut propitius fiat omnibus iniquitatibus eorum. Sanet omnes languores eorum; redimat de corruptione vitam eorum; erigat elisos, solvat compeditos, justificet injustos ², ut diligat justos. Intercedat patrifamilias, qui sterilem arborem eradicare comminabatur. Non enim frustra excommunicando humilitatis fossam circumdedisti, ac sordes lugubres, sed tamen fertiles, tanquam cophinum stercoreis adhibuisti (4). Gratulaberis in eis de fructu laboris tui, et de tua intercessione lætaberis.

III. Multa pro eis sacrificia, tot etiam circumstantium fratrum contribulati spiritus offeruntur, et pro baptismo, cujus fidem non servaverunt, multæ funduntur lacrymæ proximorum. « Qui enim stant, caveant ne cadant ³. » Consociant illi mœrorem suum vulneribus istorum, ut sibi consocietur sanitas eorum. Illi inclinantur, ut erigant,

¹ Psal. cxvii, 1. — ² Id. cxlv, 8. — ³ 1 Cor. x, 12.

(1) Deest *se* in cod. — (2) Cod. *interpellando*. — (3) Id. *convinctor*. — (4) Vide August. Sermon. lxxxii, 3.

quia isti prosternuntur, ut surgant. In omnibus Deus operatur, quoniam Deus charitas est. Omnium ergo te charitas moveat, quæ in te honoratius habitat, ut tuo interventu, et istorum pro suis, et illorum pro fratrum delictis, preces et fletus exaudiantur a Domino, ut sit omnium communis salus, quorum in communi delicto communis est gemitus; atque in societate corporis Christi, sit omnium gaudium post dolorem, quorum non omnium vulnus, sed omnium dolor est propter individuam charitatem; per Christum Dominum nostrum, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XCVII.

De Reconciliandis pœnitentibus III.

Locus ejus post præcedentem cum numero de Reconciliandis Pœnitentibus III.

SYNOPSIS.

I. Pœnitentes adsunt gementes. II. Petitur Episcopi misericordia, quæ omnium lacrymis moveri debet. III. Pœnitentiæ et confessionis efficacia. IV. Allocutio ad pœnitentes. V. Et ad Episcopum.

I. APOSTOLICUM pectus venerabilis sacerdotis, secundum misericordiæ domicilium, orari pro se desiderans, orat pro strata turba miserorum. Hanc tibi, beatissime Papa, gloriosam, redemptam, tanquam speculam pastorem, Sanctus sanctorum, et Pastor pastorum Re-

demptor captivorum, inventor perditorum, sanator ægrotorum, de sua cœlesti sede concessit, non alta sapienti, sed humilibus consentienti¹; non morbos omnium fastidienti, sed male (1) languidis paterna charitate servienti non ad jactantiam, sed ad medicinam; non ministrari, sed ministrare cupienti (2); non a quibus orari te delecteris, sed pro quibus orans exaudiri merearis. Intercessionem pro his apud te solemniter facio, loquens volenti, non extorquens neganti. Quos commendo sermone, prævenis pietate. Pro quibus nunc ad te (3) sonat os meum, pro his (4) cor tuum clamat ad Dominum. Adsunt squalescentes, gementes, tanquam remota mole duritiæ, ab oculis suis, velut de sepulcro mortis, in manifestationem satisfactionis prodeuntes, sicut de Lazaro Dominus ait: « Solve illum et sine ire². » Illius quippe magna voce commoti, noluerunt se peccatores defendendo interire, sed reviviscere (5) confitendo; ut de tenebris (6) mortuæ conscientiæ, reddita spei luce, procederent. Proinde vincula quibus ligata sunt detrahe, quoniam quæ solveris in terra, soluta erunt in cœlo³, quo non audebat oculos levare ille peccator, qui percutiebat pectus suum dicens: « Domine, propitius esto mihi peccatori⁴. » Quomodo enim levaret oculos fidens (7), ubi nodos sui reatûs agnosceret? Et tamen descendit de templo justificatus, magis quam ille Pharisæus⁵, merito humilitatis, non æquitatis suæ; et qui in templo Domini de longinquo stabat, ei potius ipse Dominus propinquabat. « Nos,

¹ Rom. xi, 16. — ² Joan. xi, 44. — ³ Matth. xviii, 18. — ⁴ Luc. xviii, 13. — ⁵ Ibid. 14.

(1) Cod. sano. — (2) Deest cupienti in cod. — (3) Cod. male non a te. — (4) Id. male addit quibus. — (5) Cod. reviviscere. — (6) Id. male addit et. — (7) Co. fideret, et prius quo pro quomodo. Forte legendum quomodo enim levare oculos fideret?

» inquit Apostolus, templa Dei vivi sumus¹. » Et si hoc de omnibus bonis fidelibus verum est, quanto magis de te, qui regendis fidelibus præses, in eo præsertim loco (1), ubi præsedis ille cui dictum est: « Tibi dabo claves regni » cœlorum². »

II. Adsunt ergo isti in templo Dei, id est, in Ecclesia Dei, de longinquo prostrati, desiderantes petere reconciliari Deo in corpore et sanguine Jesu Christi. Exaudiat eos de corde tuo, de templo sancto suo³. Afferunt ei sacrificia, non adipem arietum, nec carnes taurorum, nec multitudines caprorum pinguium, nec primogenita sua, fructus (2) ventris sui, pro peccato animæ suæ, sed spiritum contribulatum, cor contritum et humiliatum⁴, quod non spernit. Hoc impone, Sacerdos bone, pro eis in ara mentis tuæ, quam superna flamma sanctæ dilectionis accendit, et da pro illis Domino odorem suavitatis de visceribus charitatis. Laboraverunt in gemitu suo; laverunt per noctes lectum suum; lacrymis stratum suum rigaverunt⁵; et nunc istam terram rigant, sociasque habent lacrymas eorum, cum quibus societatem non habent delictorum. Circumstant oculis tuis, isti pro sua, illi pro fraterna salute solliciti, non utrique confitentes, sed utrique plangentes. Quod enim membrum contineat unitas corporis, et non compatiatur alteri membro patienti, condoleat dolenti, consulat perichitanti, subveniat laboranti? « Qui enim se putat stare, » videat ne cadat⁶; « et intendat seipsum, ne et ipse tentetur⁷; ut alter alterius onera portantes⁸, impleant legem Christi, qui peccata non fecit⁹, peccatores vocavit, pro

¹ 2 Cor. vi, 16. — ² Matth. xvi, 19. — ³ Psal. xvii, 7. — ⁴ Id. i, 19. — ⁵ Ibid. vi, 7. — ⁶ 1 Cor. x, 12. — ⁷ Galat. vi, 1. — ⁸ Ibid. 2. — ⁹ 1 Petr. ii, 22.

(1) Hæc insinquare viderentur pontificem Romanum. — (2) Cod. fructu,

peccantibus oravit, peccata donavit. In ejus corpore membra sunt ista, illa jacent; alia jacentibus adhærent, alia, ut erigantur, sternuntur. Quis sapiens, cum homo sit, hominem cadere videat, et se stare superbiat? Non est in his et illis communis iniquitas; sed est communis infirmitas. Omnes petunt, ut hi accipiant; omnes pulsant, ut his aperiatur; omnes dolent, cum isti affliguntur; omnes gaudebunt, cum isti sanabuntur.

III. Occultus ille hostis cum Angelis suis, in istorum erectione torqueatur, sicut in elisione lætatus est; cui quidem isti consenserunt ut delinquerent, sed non consenserunt, ut cadentes etiam superbirent; consenserunt ut vulnerarentur, sed non consenserunt ut medicinæ reluctarentur; consenserunt ut a⁽¹⁾ Domino suo fugerent, sed non consenserunt ut ad Dominum non redirent. Proinde quem non vicerunt per continentiam, vicerunt per poenitentiam; qua sola inimicus, etiam cum vicerit, vincitur; qua sola accusator non a negantibus, sed a confitentibus superatur. Poenitentia est quæ dolorem doloribus eripit, et evadit vindicando vindictam. In se enim quisque vindicat, qui se ipsum cruciat poenitendo, ut non jam vindicem judicem⁽²⁾, sed patrem receptorem Deum reperire mereatur. Sic enim peccati sui ultor quodam modo fuit, atque in se ipsum asperam sententiam pertulit ille, qui rediens de longinquo dixit patri: « Jam non sum dignus vocari filius tuus⁴. » Atque hoc eum pater filii honore præstitit dignum, quod se ipse filii nomine judicavit indignum. Tormentum cordis est poenitentia, sed parvo tempore extinguit æterna tormenta. O ineffabilis benignitas Dei, ut qui eum negando fallere non potest, propitiatur confitendo! Cui peccatum non

¹ Luc. xv, 19.

(1) Deest a in cod. — (2) Cod. *judicet*. — (3) *Id. quo.*

occultatur si taceatur, ab eo tamen remittitur, si dicatur! Quoniam non quisque Deum docet indicando quod fecit, sed quoniam non parum propinquare conatur illi, cui in se displicet, quod et illi. « Dixi, inquit, proloquar » adversum me delictum meum Domino meo, et tu remisisti impietatem cordis mei¹. » Et non utcumque proloquar, sed adversus me, inquit, proloquar delicta mea Domino. Hæc virtus est poenitentiae, ut cum loquitur ipse peccator adversus se, tunc faciat pro se. Odit enim peccatorem Deus, ac per hoc qui se peccatorem odit, amat eum Deus, quia hoc odit, quod Deus.

IV. Bono animo estote, supplices Dei, recreamini et consolamini, firmate fidem, erigite spem, accendite charitatem. Donabit vobis peccata qui mortem suam nobis donavit sine peccato. Non permittet, ut pereatis, qui mori voluit ut vivatis. « Appropinquate Deo, et appropinquabit vobis². Resistite autem diabolo, et fugiet a vobis³. » Mementote vos ejus leonis rugientis dentibus eripi; mementote vos illi extorqueri, qui vos in æternum sperabat secum posse torqueri. Auribus percipit Dominus lacrymas vestras, habitans in ejus præsentis corde pastoris; cujus mereantur preces fusæ pro vobis, quidquid minus valetis in vestris.

V. Gaude itaque, optime antistitum, quoniam filii tui, quos per Evangelium genuisti⁴, jam mortui erant, et revixerunt, perierant, et inventi sunt⁵. » Conscindatur saccus eorum, et accingantur lætitia⁶. Redde illis epulas vituli saginati⁷; eximantur animæ eorum de morte, oculi eorum a lacrymis, pedes eorum a lapsu, ut placeant in conspectu Domini in regione vivorum⁸.

¹ Psal. xxxi, 5. — ² Jacob. iv, 8. — ³ Ibid. 7. — ⁴ 1 Cor. iv, 15.

⁵ Luc. xv, 24. — ⁶ Psal. xxix, 12. — ⁷ Luc. xv, 23. — ⁸ Psal. cxiv, 8, 9.

SERMO XCVIII.

Sive Oratio de Spiritu sancto.

*Eruiatur hæc oratio pulcherrima, quam frustra quæsi
apud sanctum Augustinum, ex Bibli. Magliabec., cod. LXXXVI,
fol. 75, ubi nomen habet beati Doctoris. Locus ejus post
Serm. Benedict. CCLXXII.*

SYNOPSIS.

I. Misericordis Spiritûs invocatio. II. Ejusdem continuatio.
III. Precari pergît benignissimum Spiritum.

I. DEUS meus, Spiritus sancte, timeo et desidero loqui de te pro me, quia de meo non habeo quid loquar de te; et quid loquar, nisi tu dederis mihi te, ut tibi de te loquaris pro me in me? Da ergo mihi te in principio, dator optime, et donum optimum, quia quantum ad te, tu meus es; nec potest aliquid meum esse, nec ego meus ero, nisi prius tu meus fueris. Esto meus, quia sic ero meus et sic tuus. Si vero non es meus, nil meum est. A quo ergo emam te, aut comparabo? Nullo, nisi a te. A necesse est igitur ut des mihi te, ut et te possim emere a te. Præveni igitur me, et præpara me ad recipiendum te, et receptus loquere tibi pro me et audi in me. Te pro me audi, benignissime, audi semel et ne irascaris. Vide quo spiritu loquar, quia ego nescio, sed bene scio quod loqui non possum, nisi tu des. Recolo quod tu aliquando adulterum et homicidam tetigisti, et psalmistam tu fe-

SERMO XCVIII, SIVE ORATIO DE SPIRITU SANCTO. 131
cisti, Susannam innocentem liberasti, Magdalenam septem dæmoniis plenam respexisti, et multa dilectione repletam Apostolorum apostolam constituisti; Latronem in cruce visitasti, et socium Christi eadem die in Paradiso statuisti; flere fecisti apostatam, et eum ordinasti in summum Pontificem; vocasti Publicanum, et evangelistam consecrasti; percussisti persecutorem, et erexisti in summum doctorem; descendisti in tumidos Judæos, et omisisti eos audacissima doctrina inflammatos. Domine sancte, cum horum mente meminerò, excitant me sic alloqui tibi, et scio vere quia tu docuisti me sic tibi respondere; et ob hoc ad te suspiro, ad te confugio. Audi, summa benignitas, et non incurrat indignationem tuam tua misera creatura. Si plura sunt scelera mea, quam omnium eorum, quos in exemplum tuæ misericordiæ revocavi, multo major est misericordia tua, quia infinita, quam iniquitas mea, cui æque facillime est remittere multa millia peccata, ut unum solum. Scio quod aliquis in suo mortali peccato decessit præscitus ad mortem, alius post mille peccata commissa reservatus est decedens tandem prædestinatus ad vitam. Et in his quid, dulcissime, nisi hinc tua misericordia, illinc tua justitia manifeste aperitur? Accidit in aliis duobus quod utrique post multa et magna peccata mortalia diutius reservati sunt, et in finem alter ad vitam, alter ad pœnam æternam? Quid enim, benignissime, in his, nisi tu tua benignissima misericordia in se uniformi (1), diversimode tamen operaris? Nec ergo dat certitudinem vitæ æternæ paucitas peccatorum, nec desperationem confert multitudo scelerum. Sed quoniam melior est misericordia tua super vitas, illam invoco, illam desidero, illi mihi ad-

(1) Cod. *uniformis*.

hærere bonum est. Da te mihi per illam misericordiam, et illam per te: illa sit mihi in te, et illa sit tibi via in me. Hæc dat mihi audaciam alloquendi tibi; hæc dat mihi fiduciam invocandi te; hæc erigit mentem meam; habens ipsam, habet te. Nihil ergo peto, nisi te, quia tu es doctor et doctrina, medicus et medicina, prospector et præparator mentis, amor et amator, tu es vita et vitæ conservator. Quid plura? Tu es quidquid dicitur boni esse (1). Tua enim misericordia, quia (2) non sumus consumpti: ipsa sola nos sustinet expectando, conservat non damnando, revocat non improperando, dimittit non judicando, gratiam confert non repetendo, salvat perseverando.

II. Surge ergo et erige te, anima mea peccatrix, intende tanto auditui, tanto auxilio tuæ reformationis. Vide quia ista persona indiges (3) sola ad restorationem tui. Erige te tota, mens mea, et huic qui tota salus tua est cum omnibus viribus tuis intende, et præpara te ipsi; recipe eum in te, ut recipiat te in se. Veni ergo, dulcissime, extende digitum tuum et erige me; veniat ille sanctus digitus tuus, adducat me ad te, et ponat se in vulnera mea et sanet ea. Pungat in me inflationem superbiæ, ejiciat putredinem iræ, reprimat venenum invidiæ, resecat carnem mortuam acediæ, mitiget dolorem cupiditatis et avaritiæ, purget superfluitatem gulæ, et odoriferis unguentis pulcherrimæ castitatis fuget foetorem luxuriæ. Tangat me digitus ille, qui distillat vinum, et oleum, et myrrham probatissimam. Tangat me digitus tuus, benignissime Domine, ut sublata corruptione, ad integritatem me restituere dignetur, ut tu cum veneris manere in me saccum perforatum, invenias integrum habitacu-

(1) Cod. est. — (2) Id. iterat male enim. — (3) Id. indigens.

lum, in veritate fidei fundatum, in certitudine spei erectum, cum fervoris charitate completum. Veni, veni, hospes jucundissime, quamvis non diu desideratus. Mane nobiscum, quia nisi manseris, advesperascet et inclinabitur dies¹. Pulsa et aperi, quia si aperis, nemo claudit; ingredi et claude post te ostium, et nemo aperiet²; in pace sunt omnia quæ possides³, et sine te nulla est pax. Tu (1) laborantium es requies, præliantium pax, dolentium jucunditas, languentium consolatio, æstuantium temperies, flentium risus, cæcorum lux, dubitantium dux, timentium audacia; nullus enim quiescit, nisi qui pro te laborat. Solus pugnans pro te, pacem habet. Pro te dolere summa jucunditas est, et lugere consolatio. Cum flet anima mea pro te, tunc bene ridet. O quanta benignitas! non potes sustinere quod aliquis doleat pro te, nec quod fleat aut laboret. Simul enim incipiunt labor et requies, pugna et pax, dolor et jucunditas, fletus et risus. Esse in te, est esse in æterna felicitate.

III. Tange, dilectissime, tange animam meam quam creasti, animam quam per lavacrum inhabitasti; at (2) heu! ejectus millies turpiter fuisti et injuriose a domo tua propria, et ecce misera hospita tua clamat post te; pessime est enim ei sine te. Revertere, benignissime, et miserere ejus quæ te seditiose expulit a se. Nunc, nunc bene recordatur, quod bene erat ei prope te; venerunt enim omnia bona pariter propter te⁴, et post recessum tuum spoliaverunt eam inimici ejus, et omnia bona ejus quæ primo dedisti, asportaverunt, et insuper plagas crudelissimas imposuerunt, et vix semivivam reliquerunt⁵. Redi ergo, dilectissime Domine, et descende in domum

¹ Luc. xxiv, 19. — ² Apoc. iii, 7. — ³ Luc. xi, 21. — ⁴ Sap. vii, 11. — ⁵ Luc. x, 30.

(1) Cod. tu qui. — (2) Id. et.

tuam, priusquam moriatur fatua hospita tua. Nunc video, nunc sentio quam male est mihi sine te; erubescio et confundor vehementer quod recessisti a me, sed defectus tam graves pro absentia tua compellunt me revocare te. Veni in domum miseræ Marthæ tuæ¹, custos optime, et custodi eam in veritate, « Ne de cætero obdormiat in morte, ne quando dicat inimicus: Prævalui » adversus eam². » Qui tribulant me, exultabunt, si mota fuerit³. Sed ego te adjuvante, in misericordia tua sperabo, illam amplectar, in ea confidam, illa erit portio mea, et sic non timebo quid faciat mihi caro⁴. Non potes non facere misericordiam, quia tibi consubstantialis est. Vide paupertatem meam, vide instantem necessitatem meam; secundum tuam magnam dignitatem miserere, non secundum meam iniquitatem. Ostendat misericordia quod super omnia opera tua est⁵. Non prævaleat malitia peccati adversus magnitudinem bonitatis tuæ. Secundum misericordiam tuam dicis: « Nolo mortem peccatoris, » sed ut convertatur et vivat⁶. » Diligis enim misericordiam plusquam sacrificium⁷. Largitor largissime, extende illam sanctam dexteram tuam, quæ nunquam vacua est, denegare nescit, indigenti dare non cessat; extende ergo, dator optime, manum istam omni bono repletam. Ipsa est manus pauperum, da pauperi tuo, imo ipsi paupertati, arma sive bona illa, quæ pauperem ditant sine defectu. Confirma ergo, Deus, quod operatus es in nobis⁸, quia nunc video quod non ex operibus iustitiæ, quæ fecimus nos, salvas nos, sed secundum tuam misericordiam⁹. Ergo, sanctissima communicatio (1),

¹ Luc. x, 38. — ² Psal. xii, 5. — ³ Ibid. — ⁴ Id. lv, 5. — ⁵ Id. cxliv, 9. — ⁶ Ezech. xxxiii, 11. — ⁷ Matth. ix, 13. — ⁸ Psal. lxxvii, 29. — ⁹ Tit. iii, 5.

(1) Vide lib. Medit. num. 9.

donum pietatis mihi concede, cui proprium est mitem facere, et conservare, et reddere illum, cui se tribuit, immunem ab omni munere, ut possimus dicere cum apostolo Petro: « Ecce nos reliquimus omnia, et secuti » sumus te¹. » Quibus omnibus despectis mundanis et transitoriis, Spiritus tuus bonus deducet nos in viam rectam², et in terram viventium, affectu (1) pietatis nos inducet, ubi te possimus perenniter frui per infinita sæcula sæculorum. Amen.

¹ Matth. xix, 27. — ² Psal. cxlii, 10.

(1) Cod. *affectum*.